

Jõulutäht

Kasvuhoones lavatsil
kasvab sibul, õitseb lill.
Jõulutäht nii kaunis, kena
jõuluaega ootab tema.

Ilus, värviline rüü
ilmus talle alles nüüd.
Tumepunase ja kirju
tanu alt ta saadab pilgu.

Kas ehk Esta, Krista, Ly
kasvatusest varsti prii.
Urmaselt saaks sõiduks küüti
uhkelt kauplusesse müüki.

Dairi Kokmann

Rahulikku jõuluaega!

Lumemehe lumest pallid
moodustunud jääkristallist,
ainult lisandid on muust –
kaenlas vana luuatuust,
ninaks porgand, silmiks käbid,
mütsiks ämber, – põhi läbi.
Naerusuuks on kõver uba,
mõned terad – kadund juba.
Plastist päikseprillid ees,
kaitseks talvepäikse eest.
Kuueks kotiriie kare,
takjanupud nõobiks ees,
vaade uljalt üle tare –
küll on uhke lumemees!

Anu Käär

Jõulumemm

Jõulumehel muhe mammi,
kes tal juukseid, habet kammib.
Igati üks lahe mutt,
keda ihkaks iga kutt ...

Lapsigi neil mitusada –
see on päkapikujada.
Kuna väljas külm ja kõle,
lastel kasvuks lootust pole.

Siiski ihuramm neil suur,
treeninguks on Jõulutuur.
Koolis käivad Jõlumaal,
kus tipphariduse saab.

Õhtul kukub mammi voodi,
kaissu haarab Jõulutaadi.
Lapsed poetab sussi sisse
ja siis õidub imedesse ...

Toivo Niiberg

Mis tehtud ...

10.11	Kursustevaheline mälumäng
16.–27.11	Jäätmetekke vähendamise nädal
18.11	Lahe koolipäev – virtuaalselt
18.11	Aasta linna „Tuttpütt“ loeng
19.11	Päästeameti demineerimisalane infopäev

... mis teoksil

15.12	Pidulik jõuluõhtusöök
18.12	E-õppe päev
21.12–10.1	Õpilaste koolivaheaeg
19.1	Aasta õpilase konkursi väljakuulutamine
19.1	Keskkonnateemaline mälumäng

TÄNASES LEHES: Suursuguseim maastikukujundusprojekt – Reidi tee! Näpujäljed ja vereplekid! Nüüd on aed valmis!
Väetusvee taaskasutus! Kaugel on lähedal! Lilleline praktikaretk! Ütle põder inglise keeles! ... ja palju muud huvitavat!!!

Presidendi jõulutervitus

Lõpule on jõudnud õpilasesinduse presidendivalimised ja mul on heameel, et otsustasite minu kasuks. Sügav kummardus ja tänu teile!

Aasta algusest peale on meie kõigi jaoks olnud pingeline aeg. Koroonaga ei ole meie elu lihtsaks teinud. Ikka ta hiilib ligi ja takistab kõigi töid ja tegevusi. Samas on see andnud paljudele võimaluse veeta rohkem aega lähedastega. Kindlasti ei ole olukord üdini halb ja oluline on leida kõiges negatiivses ka midagi positiivset. Tõepoolest, ülesannete lahendamine distantsõppel on tihti peale keerukam, kui koolitunnis. Tunde arvuti taga istuda ei ole kellelegi meeltemööda. Siiski on tähtis teada, et keegi meist ei ole selles üksi.

Kahjuks jäi ära sel õppeaastal kauaoodatud sügispidu. Samuti otsustas õpilasesindus koostöös vabariigi valitsusega, et algselt klubis Võhandu planeeritud retrotemaalne jõulupidu sel aastal siiski ei toimu. Nagu on öelnud kuulnud filosoof, kirjanik, mõttetark,

Õpilasesinduse asepresident Katre Nool ning president Aivar Jaanus

luuletaja, muusik ning modell R. Äpina – "Et hoida, tuleb eemale hoida". Hoidkem end ja teisi ... Aga hoidkem kaugelt. Ning kui jõuluvana tuleb, siis ärge unustage 2+2 reeglit, las ta olla veidike kaugemal kui tavaliselt, sest jõulumees

külastab liiga palju erinevaid kodusid.

Loodetavasti saabuvad toredad ja lumised pühad. Ilusat jõuluaega! ☺

Aivar Jaanus, ÕE president

Foto: L. Kont

Kasvuhoone sai jälle Eesti moodsaima lisandi

Kui 2010. aastal aianduskooli kauaoodatud kasvuhoone valmis, siis oli see Baltikumi moodsaim. Ajaratas aga tiirleb nii kiirelt, et tänaseks päevaks on Eestis olemas juba funktsionaalsemaid kasvuhooneid. Päris uusi lahendusi pakkuva taimede paljunduskasvuhoone ehitusega alustas just neil päevil näiteks Tallinna Botaanikaaed.

Toona jäi lõpuni lahendamata, mis juhtub edasi taimede väetusvetega, kui need on lavatsitelt korra läbi käinud. Täna on varasem vajakajäämine koostöös Pärnumaa ettevõtte TaMi Automatics OÜ tublide nupumeestega leidnud jälle Eesti moodsaima lahenduse. Nimelt kogutakse nüüd väetusveed kokku ja pumbatakse läbi puhastusfiltrite varem külviboksina kasutusel olnud ruumis suurde 5 m³ mahutisse. Edasi liigub vesi läbi kinniste UV lampide süsteemi, kus see puhastatakse erinevatest haigustekitajatest. Samal ajal hindavad sensorid nii vee pH kui EC taset ja süsteem hoiab mõlemad tasemed automaatselt etteantud piires. Kui kastmisvesi on puhastatud ja parameetrid korras, pumbatakse see teise samasugusesse mahutisse, kus on siis juba uueks kasutamiseks kõlbulik väe-

Väetusvee ümbertöötlemise süsteem

tistega vesilahus. Kui taimi uuesti kastma ja väetama hakkame, võetakse mahutis olev väetusvesi esmajoones kasutusse, automaatika lisab vaid vajadusel täiendavalt segatud väetust vett lisaks. Niisama lihtne see ongi ja ikka selgub, et kõik geniaalne siin ilmas on teistpidi lihtne.

Tegemist on täisautomaatsel süsteemiga, milline toimetab suures osas ise ja peaks olema üsna hooldusvaba. Uus

süsteem peaks hinnanguliselt säästma umbes 2/3 seni kasutatud väetisekompostist, mis pole küll kes teab kui suur kogus, kuid kaasnev keskkonnahoid on seda suurem. Tänu siinkohal Tamarile ja Mirkole, kes süsteemi välja töötasid ja paigaldasid ning Janole, kes kooli poolt asjad joones hoidis! Ikka samm-sammult nutikama ja looduslähedase elu suunas!

Urmas Roht, õppemajandi juht

Kaks kärbest ühe hoobiga

Teisipäeval, 8. novembril toimus kesk-konnakaitse teise kursuse õpilastel koos õpetajate Arvi Lepiski ja Irma Samoldinaga väljasõit rohelusse. Eesmärk oli alustada jahinduse ja erialase inglise keele lõimumisprojekti esimese faasiga, mille käigus tuli õpilastel märgata ning pildistada eluta ja eluslooduse jälgi. Iga märgatud objekti iseloomustas lühidalt, kuid huvitavalt õpetaja Arvi Lepisk, andes edasi teadmisi, kuidas vastavad jäljed on tekkinud. Päeva huvitavamaks leiuks kujunesid mitmed lähestikku olevad mägrauru suudmed, mis andsid aimu mägralinnaku olemasolust. Lisaks nendele nähti tuule, hirvlaste, koerlaste, kärplaste ning näriliste tegevusjälgi.

Kaks nädalat hiljem, 24. novembril jõuti projekti lõppfaasi, mille käigus tuli õpilastel koostada metsast kogutud pildimaterjali põhjal ettekanne. Tehtud töö kanti ette inglise keeles, millega said kõik õpilased hakkama. Tegu oli väärt ettevõtmisega, mis andis õpilastele võimaluse kombineerida õpitut oskusi ning kasutada neid erinevates olukordades.

Oliver Veske, KK19-52-K

Õpetaja Irma tuule poolt heidetud männi juurestiku kõrval

Efektne kopratamm

Üks paljudest mägralinnakusse viivatest urgudest

Põdra kooritud surnud haava tüvi

Floristide õppekäik Tartu praktikaettevõttesse

20. oktoobril toimus päevaste florist eriala õpilaste õppekäik Tartu praktikaettevõttesse.

Tartu Krematoorium

Hommikul seadsime sammud kõigepealt Tartu Krematooriumi. Tartu Krematooriumi juht algusaegadest saadik on Andres Tõnissoo. Asutus on tegutsenud juba 23 aastat. Uksest sisse astudes tutvustati meile ruumi, kus tellimusi vastu võetakse. Seal ruumis oli erinevaid urne, mõned kirstud ja hauaplaadid. Enamus urnidest on Eestis toodetud. Peale tellimuste ruumi on majas kaks saali – suur ja väike. Suurde mahub umbes 150 inimest, väiksesse 60 jagu. Meile räägiti ka lillede toomisest krematooriumi matustele. Üldjuhul ei ole nõudeid, mida sinna viia võib või mida mitte. Potililli ja pärjasid ei soovitata, aga kedagi ei saa keelata. Nagu krematooriumi juht ütles, siis lilli tuuakse tunnete järgi, püüdes sel moel leina leevendada. Lisaks saime teada, et on olemas ka pärjahoidjad, kui keegi soovib siiski pärjaga tulla, saab selle hoidja külge riputada. Peale ärasaatumisseremooniat tuhastatakse inimene koos lilledega. Samuti räägiti tuhastamisest, millal see tekkis ja kuidas selle inimesed omaks on võtnud. Kokkuvõtteks võin öelda, et oli huvitav ja hariv tund krematooriumis. Usun, et iga florist võiks krematooriumi tege-

Tartu Krematoorium

Krematooriumi suur saal

miste ja nõuetega veidi kursis olla, et **FL18-41-K** anda lillepoe klientidele paremaid soovitusi.

Moone OÜ

Külastasime 25 aastat tagasi asutatud Moone hulgiladu, mis algselt alustas tööd lillepoena. Praeguseks on Tartus 13 töötajat ning ettevõtte varustab Lõuna-Eestit kõigvõimalike lillepoe kaupadega. Moonel on ka Tallinna osakond, mis varustab Põhja-Eestit.

Igal nädalal tuleb neile kaks suurt autotäit erinevaid poti- ja lõikelilli. Roose saabub juba ainuüksi 20 000, lisaks nelke, krüsanteeme, gerberaid, preeiakellasid ja erinevaid vaherohelisi. Nägime seal veel iiriseid, hortensiaid, kallasid ja piimalilli ning erinevates toonides kipslilli.

Potilillede valik ei jäänud sugugi alla lõikelillede sortimendile. Oli nii kanarbikke, ilukapsaid, draakonipuid, sukulente ja kuukingasid.

Floristid Moone OÜ hulgilaos

Suurt üllatust valmistas hiiglaslik valik linte ja paelu, kõikides võimalikes värvides ja mustrites. Sama emotsioon tekkis liblikate riiulite ees, kus oli nii ühevärvilisi, punaseid, siniseid, kui ka mustritega, sädelusega ja sulgedega kaunistusi.

Kui üldiselt on floristid harjunud rohelise riskülikukujulise plastvahuga, siis Moone hulgilaost leiab igaks seadeks täpselt õige plastvahu. Pakutakse erinevates toonides tavalisi kui ka ringi- ja südamekujulisi plastvahu plokkke.

Moone hulgiladu on tõesti väga hästi varustatud kõigega, mida üks florist ja lillehuviline vajada võiks.

FL19-42-K

Muljetavaldav valik kaupu, mida florist võib vajada

Lilleoaas OÜ (Leeri Lillesalong)

Leeri Lillesalong on tegutsenud üle 20 aasta. Poed asuvad Võrus, Tartus ja Tallinnas. Meid võttis Tartu poes vastu Räpina Aianduskooli vilistlane ja õpetaja Maris Paas, kes tutvustas meile poodi ja rääkis praktikavõimalustest. Ettevõtte pakub laia valikut lilledega seonduvaid tooteid ja teenuseid.

FL20-41-K

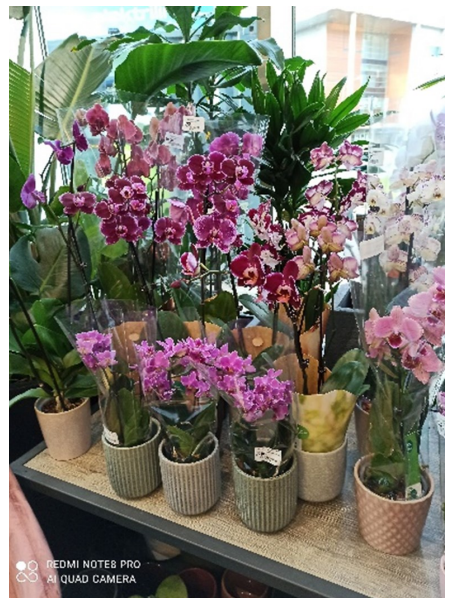
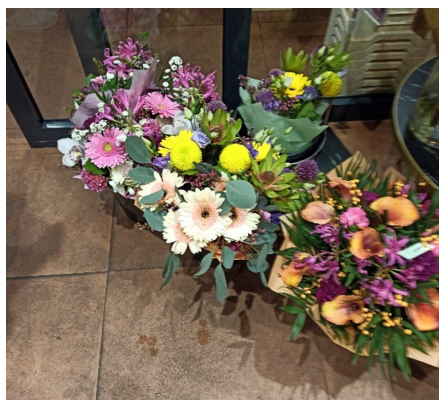

Väljapanekud Leeri Lillesalongis

Gardest OÜ

Kodu- ja aianduskeskuses Gardest juurde kuulub ka lõikelillepood. Meid võttis poes vastu Räpina Aianduskooli vilistlane Olga Šternbek, kes andis ülevaate poe tegemistest ja rääkis praktikavõimalustest ettevõttes.

FL20-41-K

Lillevalik Gardesti keskuses

Meil on ju ülihea elukutse – me tegeleme silmamoondamisega

Novembri lõpupäeval tähistas esimest sünnipäeva Tallinna viimase aja suursuguseim maastikukujundusprojekt, Reidi tee. Vestlesime sel puhul Reidi tee maastikuarhitektuuri lahenduse autori **Kersti Lootuse** ja Kadrioru pargi direktori **Ain Järvega**, kes on Räpina Aianduskooli vilistlane.

Palju õnne Reidi tee esimese sünnipäeva puhul ja aitäh selle imelise lahenduse eest, mis pealinlaste poolt kiiresti omaks võeti. Mis teid ennast kõige rohkem rõõmustab ja mida teistsiti teeks?

Järve: „See oli üks väheseid juhtumeid, kui juba projekti algstaadiumisse kaasati nii maastikuarhitekt kui aednik. Üks asi on tee ise. Tee võime ju valmis joonistada – see on tehniline lahendus. Aga meie käes on need võlukepid, millega hakata tee juurde kujundama vaateid, kihte, koridore. Meil on ju ülihea elukutse – me tegeleme silmamoondamisega, mängime inimese visuaalse mäluga. Reidi tee, mis läheb läbi Kadrioru pargi, on ammu, 80ndatel tehtud koridor, mida ei ole kunagi hooldatud, see on ise püsti seisnud. Aga kolme või viie aasta pärast tekib seal tunne, et kus see tee siin üldse on. Me oleme jätnud vaated pargi poole, pannud kokku alumise kihi, mille kasvatame täis. Tulevad puud, tekivad omad koridorid ja sul jääb tunne, et oled Kadrioru pargi merepromenaadi ääres.

Lootus: Suures plaanis ei teeks midagi teisiti. Detailides on ikka lahtisi kohti – mõnda asja vähem, mõnda rohkem. Pinke vähem, lampe vähem. Loomingulise protsessi lõpetab alati aeg. Küllap tuleb arvestada, et see oli algusest peale väga kiire projekt. Aega oleks võinud rohkem olla, aga tõesti ei näe põhjust millegagi rahulolematu olla.

Meie põhiline ülesanne oli saavutada see, et inimesed üldse uue tee valiks. See on iseenesest formaalsus, kergesti saavutatav, sest tehnilised parameetrid on ees. Vahest naeran mõttes, et oleks me pannud sinna kergliiklustee, jalgteed, kummagi äärde paar rida puid, pingid ja valgustid ja keegi poleks saanud midagi öelda. Aga ise ihkad ju enamat ja siit algab loominguiline protsess – mis on selle koha identiteet? Ja see oli juba väljakutse.

Planeering on tehtud aabitsatõdedega,

Reidi tee avamine – sõna on Kadrioru pargi direktoril Ain Järvel

et inimene liiguks. Eesmärk oli tekitada silmside iga objekti juurest järgmise objektini, et inimene edasi liiguks. Rõõm on kuulda, kui vanaemad ütlevad, et see on meie laste lemmikkoht. Katsu sa lapsele öelda, et lähme õue ja jalutame 2–3 kilomeetrit ... aga seal laps näeb kiike, seejärel purskkaevu ja lõpuks ei saagi aru, kui palju ta liikunud on. Esimese koroonalaine ajal võeti Reidi tee ju väga kiiresti omaks.

Oletame, et Räpina Aianduskooli maastikuehitajate või aednike grupp tuleb Reidi teed vaatama tulevase profi pilguga. Millele juba eos tahaksite nende tähelepanu juhtida, mis on tulevikus abiks?

Lootus: Minu seisukohast on põhiline see, kui professionaalselt tegutsesid teedeehitajad. Näiteks jalgteede konstruksioonis ei tohiks kasutada paekivituha, sest veega kokku puutudes muutub see kristalliliseks aineks, vett mitte läbilaskvaks ja iga kord, kui ta saab niiskust, muutub ta määrivaks. Tekivad löökaugud, mida ei saa parandada. Aga meil olid väga head teedeehitajad, kellega ei pidanud sellistel teemadel vaidlema. Teine asi on üldse teede maastikku sulatamine. Siin on selline vana nipp (näitab õhufotot Reidi tee looklevatest teedest) – vaata, siit on kohe näha, kuidas peab tee joone tegema nii, et ei peaks lõikama. See ei ole isegi arvutis kerge töö. Kui natuke eksid, tuleb nõks sisse. Ilmselt ka teile õpetatakse Räpinas, et kõigepealt pane maha kastmisvoolik ja siis varbaga lük-

kad paika, et keegi lõikama ei hakkaks.

Järve: Õpilastele näitaks graniitkive, mis kõik on leitud Kadrioru pargist ja hea meelega küsiks õpilaste käest, et näita mulle kivi nägu. Igal kivil on nägu ja kukul ja nende nägude ja kukuldega oleme sel mänginud omajagu.

Ja siis muidugi see suur Reidi tee tamm. Alguses olime silmitsi teadmise-ga, et sellest tuleb lahti saada, sest tema kõrvalt sõiduteed teha ei saavat. Liiga järsk jõnks tuleb sisse ja autod lähevad ümber. Peeti tippkohtumine ja selgus, et okste vähendamisest ei piisa, midagi ei ole teha. Õnneks siiani ei ole ükski auto ümber läinud ja Euroopa ilusaimate tammede edetabeli 16. puu on oma kohal alles. Aga jah, kõigepealt jäi päevakorda mõte, et lohistame seda tamme kasvukohalt edasi.

Füüsiliselt edasi? Peatükist „suure puu istutamine“?

Lootus: Ikka füüsiliselt. Entusiastid olid olemas, kes olid nõus seda proovima. Aga mis sellega kaasneb? Sa pead ta juurepalli ette valmistama. Osade kaupa lahti võtma koos külmunud maaga, juured desinfitseerima, ilusti lahti lõikama, järgmisel aastal järgmise osa. See oleks maksnud üle 30 000 ja sisuliselt ei mingit garantiid, et ta ellu jääb. Lõpuks ikka saavutasime olukorra, et ta kasvab ilusti endises kohas ja keegi seda puud näppima ei pidanud. See oli üks suur maastikuarhitektuurne eksperiment.

Järve: Noh, ega see tamm ju nii lill ka ei ole, et lükkame teise kohta. Arusaa-dav, et me ei näe, ei tunnetu ruumi ühte moodi. Meie teame selle tamme olemasolu vähemalt viimased 30 aastat, see on tõeline looduse ime. Lind on selle tõru sinna pannud, sinna põõsahunnikusse on ta jäänud ja tänu sellele, et see põõsaristu ta ümber oli, ta selliseks kaharaks läks. Ja eks me siis rääkisime selle tamme ju suuremaks, kui ta tegelikult oli ja siis tuli ju selline ilus asi välja ... praegu me (Kadrioru park) tegeleme ju jõulukujundusega kogu Tallinnas ja oleme saavutanud sellise professionaalsuse, et juba suvel vaatame välja linnas ägedamad puud ja kaunistame nad kaheks kuuks ära. Selle tegevuse käigus on selgunud, et inimesed on aastaid neist puudest mööda käinud, aga ei ole neid tähelegi pannud. Sama selle tammega – panime sinna valgusketid ümber ja siis avastati, et oi, Reidi teel on tamm.

Aga jah, põhjus, miks seda hirmsasti maha taheti võtta, oli see, et ükski arutiprogramm ei suutnud joonistada teele sellist kaart, et tammest mööda saaks minna.

Inimene jäi siis seekord veel peale. Aga kas üldiselt on võitlus programmide või programmeeritud mõistuse-ga järjest keerulisem?

Järve: Nii palju kui mina neid õppeka-vasid tean, siis kõige aluseks on dendroloogia. Dendroloogiline hinnang. Tellija teeb hinnapakkumise, sest see on kallid töö ja siis esitatakse ikka see kõige odavam. Aga probleem ei ole odavuses, vaid selles, et meil on kolm meetodikat, mille kaudu anda dendroloogilist hinnangut. Ja meil on 150 inimest, kellel on see pädevus olemas.

150 subjektiivset hinnangut.

Georg Kuphaldti istutatud remmelgad ei näe täna enam nii head välja, aga need on Kuphaldti – Riia linna peaaedniku, Kadrioru pargi, Olustvere mõisapargi ja mille kõige veel kujunda- ja enese istutatud, ehk pargi mõistes üliolulised. Justkui elementaarne, eks ole. Ja kui me siis lõpuks selle dendroloogilise hinnangu kätte saime, siis olid just need remmelgad kuulutatud kõige väheväärtuslikeks. Mida siis teha ...

Lootus: Sa pead ju mitte ainult kuivalt vaatama, vaid arvestama ka muid, emotsionaalseid väärtusi, teatud aktsente. Maastikuehitaja on ju see viimane inimene, kelle kaudu hakkavad raied ja muud sellised asjad toimuma. Minu jaoks, ja ma kordan seda alati nagu mantrat, on põhiline – kui teile tundub, et see puu ei peaks maha minema, jätke ta maha võtmata. Kutsuge osapooled kohale, vaatame igast nurgast. Me kõik oleme inimesed, väike viga võib sisse tulla, proovime veel, joonistame ümber, aga surmaotsus olgu viimane valik. Sellele tammelegi oli ju surmaotsus mitmest instantsist antud, aga ta jäi alles. Ja see oli draamatiline võitlus, transpordiamet ja kes seal kõik seda igatpidi mõõtsid ja katsetasid ja ei näinud võimalust. Vaidlus oli tõsine. Aga puu on alles – seega kui asi on väärt, tuleb protsess peatada.

On see suhtumine üks põhilisi erinevusi personaalse aia ja pargikujunduse vahel, kui koduaia puhul loetakse (vähemalt ühe minu õpetaja sõnul) sentimentaalsust arengu piduriks?

Lootus: Ilmselgelt on siin vahe sees, ühtpidi kindlasti. Aga teisalt, just kodus

võib olla mõnel puul väga isiklik väärtus. Meenub igasuguseid näiteid. Aga veelkord – me tegeleme elusorganismidega, aga teisalt oleme kõik inimesed, võime eksida.

Tulles tagasi Reidi tee rajamise juurde – need usumatud numbrid. Istutati 590 puud, ligi 60 000 põõsast ja ligi 100 000 püsikut. Kuidas selliste arvudeni jõutakse?

Lootus: Meil oli teedehitajatega üks väga tõsine tango. Pidev võitlus iga 10 sentimeetri pärast. Kas haljasriba saab olla nii lai, et siia istutada puu või ei saa olla. Teedel peab olema oma laius, sentimeetrite mäng. Looduslikus keskkonnas, öeldakse, on ruutmeetril 70 erinevat liiki. Väga heas looduslikus keskkonnas siis. Ise looduslikku keskkonda luues võiks püüelda ehk 30 liigi poole, nii me vähemalt mõtlesime – see on ju siiski ka linnaline ja teisalt mereline keskkond. Mets võib olla hästi liigirikas, aga samas on siinsamas Kadrioru metsapargis väidetavalt kõige vähem puuke, sest see on hooldatud. Ehk et kuskil maksame lõivu, aga kuskil võidame. Kus soovime imehead keskkonda 70 liigiga, aga kus on vähem parem. Need aspektid on tekitanud erinevaid arvamusi, aga meie otsused olid teadlikud.

Aga niisuguste mahtude juured, kuidas sortiment – kõik värvid, kõrgused, kasvutempod, seda kõike arvestades – kuidas need valiti?

Lootus: Nii oligi. Liik liigilt, puu puult, terve mosaiik. Linnalises ruumis on puid ja põõsaid 34 erinevat liiki sellel kõnealusel alal. Valikus lähtusime siis linnaruumi sobivusest – puude puhul on siin ju kindlad nõuded.

Istutustööd Reidi tee rajamisel

Järve: Vaatasime, kuhu on tarvis tekitada vertikaali. Vertikaal loob ju seina ja oligi vaja vaadata, kuhu on seina vaja. Lõime raamid, vaatasime, kus on valdavad tuuled – et taim oleks tuulekestev. Siis loomulikult vaatasime kompositsiooni. Mis puud panna pargi poole? Sa tahad ju mängida ruumiga, sa tahad mängida taimedega. Nõnda. Ilmastikukindlus, et tuultele vastu peaks, et merevahuga kaasa mängiks – selge – valge pihlakas pluss pooppuu, püramiidtammed jne. Mida rohkem linna poole liikusime, seda edavamaks oma valikutes läksime. Täna on ju inimesed hullud igasuguste kirsside järele.

Lootus: Siis Virginia toomingas. Ühesõnaga lehtdekoratiivsed ja õitsevad, sirelid, jne jne. See on nagu punutis, nad peavad põimuma. Ja tulemus peab olema kahelt poolt vaadeldav. Autojuht vaatab ühelt poolt, jalakäija või jalgrattur teiselt poolt. Eks järgmisel suvel on juba näha. Kasvatajatega sai palju konsulteeritud, sest puud tulid ju hoopis teise keskkonda, kus tõsised meretuuled jne.

Järve: Eks siin ongi ka üks asi, mida tuleb tulevastele aednikele ja maastikuehitajatele südamele panna – meie ilm on muutunud paratamatult jäädavalt ja eks me isegi peame tunnistama, et professionaalsete aednikena unustasime selle tõsiasja ära, et meil nüüd pärast kevadet tuleb kohe intensiivne ja agressiivne päikese periood, mis tõsiselt kõrvetab ja saime meiegi selle nätaka kätte. Esimest korda nii suures mahus istutatud roomavad sõstrad kõrvetasime ju kohe ära – need läksid kohe punaseks. Midagi hullu ei juhtunud, aga jah, õppetunni me saime.

Kas teie valikud nõ dendroloogiline pool on saanud üksmeelse heakskiidu?

Lootus: On siiski erinevaid arvamusi. Näiteks Tartu poolt kuuludub ikka hääli, et nad oleks eelistanud näha 70 taime ruutmeetrile. Aga me tõesti kaalusime need asjad läbi. Ja eks aeg näitab ja võibolla saab siin midagi ka muuta. Looduslik lähenemine on praegu muidugi väga populaarne. See on väga tore, kui seda tehakse õiges kasvukohas. Aga peame arvestama, et kui on põllumaa, väetiserikas maa, siis on üks lähenemine, aga paekivi peal teine.

Eks põllumaale haljastuse rajamise

Värskest rajatud puudeallee – kas peab tormile vastu?

kogemus on küllap igal maastikuehitajal. Aga selline molbert nagu Reidi tee oli Eesti mõistes ju esmakordne ja ainulaadne? Et kust siin saada eeskujut, inspiratsiooni, nõuandeid?

Järve: Küsimus on pigem selles, et kust tuli see vabadus. Ma ei ole ju eriti paljudel ehitusobjektidel olnud, aga siin see koostöö ehitajamaastikuarhitekt-aednik, see oli ikka uskumatu! Sest ega me seda projekti – kümned kaustad – ei suutnud ju kõike läbi mõelda. Aga näiteks: ehitaja teatab – nii, siia on ette nähtud 80 cm mulda. Mina praktikuna haaran peast, sest selle taime juur ei lähe elus kaugemale kui 40 cm. Või siis vaatad projekti – „MULD“ – aga taim, mis sinna on ette nähtud, on selline, mis ei taha üldse mulda. Kasvõi seesama vareskaer. Ja ehitaja on täiesti nõutu, sest projektis on must valgel kirjas „muld“ – ütleb: „ma pean mulla siia panema“. Ega midagi, võtsime ehitaja käekõrvale, vaatasime labidaga, mis seal looduslikult all on ja saime edasi liikuda. Nii saime kogu kõrreliste ala. Ühesõnaga, kui koostöö ehitajaga toimib – ja järelevalve peab ka muidugi aktsepteerima sind kui tegijat, sind kui loojat, siis tuleb ka hea tulemus. Aga kui üks osapool hakkab jonnima, siis läheb raskeks. Siis ei jõua kuhugi.

Mis ma tahan meenutada – ja me Kersiga oleme sinna enda aega matnud ikka kõvasti – 23. juulil alustasime. See oli kohutav suvi. 40 kraadi, mere ääres, täiesti tuuletu, siis jälle laussajud. Programmis oli kirjas, et alla 3000 taime päevas me ei tohi istutada, kui tahame

nädalavahetusel puhata.

Lootus: Muld vahetati ju kõik ringi – see oli savine ala.

Järve: Ja veel õppetund, mille saime! Mida õpilastele ja tulevastele kolleegidele meelde tuletada on see, et kooremultš ei ole hea. Kui räägime multšist, siis kasutage lehtpuu haket. Miks on multš halb? Sest meie ja meie kolleegide tehased ei kuumuta seda nõutaval temperatuuril ära ja selle multšiga toome kaasa osjad. Aga osja juur on kolm meetrit sügaval ja ükski „roundup“ ei võta teda ära. Meie kogemus on seda paraku näidanud. Aga eks me võitleme.

Lootus: Ja ei taha ju „roundup“ kasutada ka. Me peaksime ikka suutma rajada sellised haljasalad, et ei oleks pidevat võitlust. Me peaks olema võimalikult selle koha ja pinnase kesksed. Kui ikka on tegemist paepealsega, siis peaks loodusest spikerdama, mis taimed seal tõesti hästi kasvavad, mitte tooma sinna näiteks 80 cm mulda.

Järve: Ja siis tuleb öelda õpilastele, et hooldusvaba haljasala ei ole olemas! Õpetajad võivad teile rääkida mida iganes (Lootus: „Vast ikka ei räägi?“), aga sellist asja ei ole olemas.

Lootus: Aga seda ikka ei tasu rääkida.

Mis teile veel Eestis ringi liikudes silma on torganud – kas negatiivse või positiivse üllatusena?

Lootus: ERMi esine on poleemikat tekitanud.

Järve: ERMi lahenduse vastu oleme me kõik.

Lootus: Mulle meeldiks seal lambad, kes seda muru kenasti looduslikult pügaksid.

Järve: Ma ei kujuta ette, kust see teooria on tulnud – ju keegi on kuskilt üles korjanud – et paneme meeter korda meeter murulapid, kuhu siis külvame erinevaid seemneid ja siis on iga 10 meetri tagant üks ruutmeeter, mis siis isekülvates vallutab selle. Aga see on igasuguse looduse toimimise vastu. Need tärkavad ju alles siis, kui teised, igasugused invasiivsed taimed, nagu karjamaa-raihein ja erinevad kõrrelised on juba kõrged ja rohelised. Et mis ime läbi see mooniseeme seal siis jaanipäeval idanema hakkab. See ei toimi. Ja ometi see teooria täiesti elab ja seda teevad arhitektid, kes saavad arhitektide liidu aastapreemia. Võibolla see on jällegi seesama näide – kui seda ERMi tehti, tegid maastikuarhitektid, aga ei kaasatud aednikku.

Et siis niisugune koostöö on üsna harvaesinev?

Lootus: Kahjuks jah. Saksamaal näiteks on terve koolkond, kus kõigepealt õpitakse aednikuks ja alles seejärel saadakse maastikuarhitektiks. Ka meil oleks väga hea, kui põhi oleks aedniku haridus, seejärel kunstiakadeemiast kompositsiooni pool ja alles siis maastik. Tendents on praegu selline, et arhitekt töötab põhimõttel, et teeb kõik ise. Turu pärast käib karm võitlus. Aga siiski on see kindlasti väga perspektiivikas eriala. Praegu kaasatakse järjest rohkem. Aga üks arhitekt tahab olla juhtpositsioonis, ses mõttes tuleb enda eest võidelda. Planeeringud, pargid, linnaruum, koduaiad, ampluaa on väga lai ja probleemid pidevalt ainult kasvavad, ses mõttes ma väidan, et me kõik peaksime rohkem loodusteaduseid õppima.

Millega Kadrioru pargi direktor ja kolleegid sellisel pimedal aastaajal peamiselt tegelevad?

Järve: Tondiraba park! 27 hektarit. Praegu raiume võsast maastikku välja, mis on eriti põnev. Suuremad kraavid oleme välja saanud. Praegu on maha märgitud rajad. 15.august on avamine. Õnneks Kadrioru park on kaasatud. Tartlased projekteerivad ja meie muudkui vahetame liike ja sorte. Nii et järgmisel suvel on Räpina õpilased praktikale oodatud.

Mida veel teeme? Esimest aastat tee-

Kersti Lootus juhendab kivide paigaldamist

me terve Tallinna jõulu- ja valguskujunduse. Pea 400 objekti üle terve linna. Seni oli meie teha ainult vanalinn ja kesklinn, aga nüüd terve Tallinn. Ja siis loomulikult on otsustatud, et kes siis veel kui mitte Kadrioru park teeb enda juurde tänavapuhastuse grupi. Ka selles osas käib töö. Linnal on arusaam, et see kvaliteet, millega Kadrioru park oma tööd teeb, et see kvaliteet kandub ka teegruppi ja linn saab selle võrra paremaks. Siis kirjutame Raekoja platsi jõulukujundust, nii et täielik tehas. Meil ei ole kunagi igav. Kadrioru sünnipäeva tähistame alati suvel.

Lootus: See on ka õige, et linn, vähemalt kesklinn, peab olema sellise asutuse hallata, kus pidevalt midagi toimub. Kujuneb üks käekiri, ja lisaks kuna pidevalt midagi toimub, on suutlikkus üllatada.

Mis aastaajal siis puhata saab?

Veebruaris ikka põgeneme ära. Siis on rahu majas. Aga jah, meiesugused peavad Eestist ära minema, muidu see ei ole puhkus.

Kadrioru park ja 302 aastat ajalugu ja kogemusi – kas see annab Tallinnale suure eelise?

Järve: Pigem jääme meie teiste linnade varju. Vaata, kuidas Eesti linnades linnasüdamed arenevad. Võru näiteks – imeline. Tamula promenaad, Katariina allee ja kogu peatänav ja keskväljak. Rakvere samuti, Viljandi, ja paljud teised. Ses mõttes on meil põhjust kadedana vaadata, mis ümberringi.

Lootus: Küsimus on ju selles, mis on identiteet. See on muu hulgas oluline majandushoob. Kuidas kujundada haljastust ja mida seejuures välja tuua

ajaloost. See peaks andma elanikele väarikuse tunnet, ja neile, kes plaanivad elama minna, tunde, et vaata, kui põnevaid asju seal on. Igal linnal peaks olema üks väarikas esinduspark, mida igale elanikule ja külalisele näidata.

Kuidas siis sõnastada siinset identiteeti?

Järve: Üks kohalik sõnastas selle minu jaoks väga meeldejäävalt – Kadrioru park on meie tagahoov. Ta on täis lapsepõlvemälestusi, nooruspõlve esimesi suudluseid ja puu taga kallistamisi ja meil ei ole õigust siin ilma nende inimeste nõusolekuta laamendada. Küllap on teistes linnades samasugused lood.

See on võibolla kliše, aga ma pean küsima, et kas Räpina koolis õpitust on ka igapäevases töös kasu ja milles see väljendub?

Järve: Sellest on muidugi aastaid, oh kui palju aastaid, aga ... mille üle ma olen väga tänulik, on mullaviljelus, mis oli igavesti vastik, kole, jäle ja teine, mille eest olen väga tänulik, on agrookeemia. Samuti vastik ja kole ... konseptid lendasid, aga need kaks asja on need, mille peal saab tänaseni ratsutada ilma silmagi pilgutamata.

Lootus: Ja mina tunnen neist teadmistest tõsiselt puudust. Kõigisse detaildesse minek, liikide valik jne. Sa võid ju dendroloogia ära õppida, aga ... mulle meeldib see Saksamaa süsteem, kus põhi laotakse aiandust õppides. Mõtlen tihti, et oleks ikka võinud ennast kokku võtta ja Räpinasse minna, see läbi teha, pingutada, aga läks teisiti.

Janar Filippov, ME19-42-M2

Fotod: A. Truuväart, J. Filippov

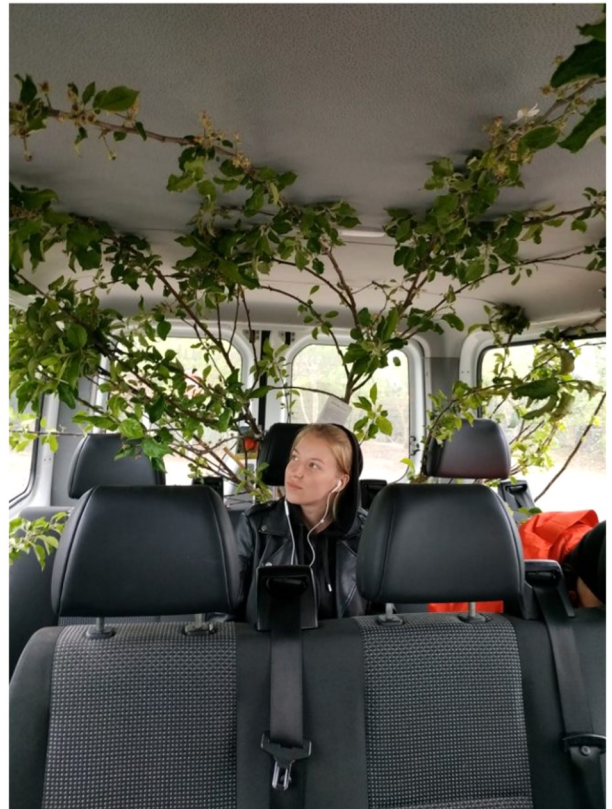
Erasmus+ projekti fotokonkurss „Kaugel on lähedal“

Oktoobrikuu keskpaigas kuulutasime välja Erasmus+ fotokonkursi teemal „Kaugel on lähedal“. Õpirändel osalenu-tele pakuti võimalust näidata ka kaasõpilastele kui tore oli praktika välisriigis. Selleks tuli konkursile saata fotosid tööprotsessist praktilal kui ka teemal vaba aeg.

Kuna selle aasta kevadel jäi koroona tõttu praktikaaranne ära, siis fotokonkursile laekus üsna vähe töid. Töötajatest võtsid vaevaks pilte saata Kadi Koosapoeg, Liisi Kont ja õpilastest esitasid fotosid Zulfiia Sadykova, Katherina Piil, Elisabeth Sinipalu ja Kersti Sagim.

Žürii valis välja parimad fotod. Esikuuik sai praktiliselt võrdselt hääli, seega sel korral ei määratud paremusjärjestust. Aitäh kõigile konkursist osavõtjatele!

Janely Trahv, projektijuht

Praktikale! Foto: Z. Sadykova

Õnnelikud Šveitsi lehmad

Foto: L. Kont

Igas aias peab olema koht, kus on mõnus olla Foto: K. Piil

Puu ja peegel

Foto: Z. Sadykova

Taimed lae all

Foto: Z. Sadykova

Kanga kujundus taigna-batika tehnikas

Foto: K. Koosapoe

Õnnesoovid – Heino Luiga 70

Meie kauaaegne direktor **Heino Luiga** tähistas 5. detsembril oma 70. aasta juubelit. Käisime juubilaril Vana-Koiolas külas. Vesteldes ja Räpina aegu meenutades kulges aeg märkamatult. Vestluse käigus sai esitatud ka mõned suunavad küsimused.

Oleme küll üsna kaua koos töötanud, kuid selgus, et meie, su endised kolleegid ei teagi täpselt, kust sa pärit oled?

Olen pärit Setomaalt Pankjavitsast, sündisin praeguste piiride järgi Venemaal. Tõsi on see, et kahjuks ei kuulu see piirkond praegu enam Eesti Vabariigi koosseisu. Vahemärkusena olgu öeldud, et Pankjavitsa (Pangevitsa) küla asub Venemaal Pihkva oblastis Petseri rajoonis Petseri linnaasunduses. Küla kuulub Vaaksaarõ nülka. 2015. aastani oli see Pankjavitsa valla keskus. 1944. aastani kuulus Pankjavitsa Eesti Petserimaa koosseisu. Lähedal asuva Radaja (Sigovo) külas asub Radaja Seto Muuseum.

See piirkond oli tollal tihedalt

asustatud, kus oli palju külasid ja ka koole. 1950ndate lõpus hakati koole sulgema ning 1962. aastaks oli enamus neist suletud.

Kus sa siis koolis käisid?

Kooliteed alustasin siiski Pankjavitsa 7-klassilises koolis. See oli Eesti kool. Sain seal käia 3–4 klassi, täpselt ei mäletagi. Siis tuli minna teise, Luhamaa kooli, sest Pankjavitsa kool suleti. Keskkoolis käisin Missos. Ka Misso oli tookord tihedalt asustatud ning kool elujõuline. Näiteks meie klassist oli 26 lõpetajat. Kahjuks on tänaseks Misso kool õpilaste arvu poolest üks Eesti väiksemaid.

Kas olid ka spordipoiss?

Oo jaa! Kas nüüd tugev spordipoiss, kuid sporti sai tehtud üksjagu. Sport oli tol korral nagu iseenesest mõistetav tegevus. Näiteks Luhamaa koolis oli tugev jalkameeskond, mille koosseisus võitsime omal ajal isegi tugeva Võru 2. Keskkooli võistkonna. Oli uhke tunne küll!

Mind on huvitanud nii pallimängud kui ka kergejõustik. Kõike sai tehtud.

Kuidas sa aianduskooli direktoriks „sattusid“?

Olin töötanud aastaid Põlva Haridusosakonna juhatajana ning tundsin, et olen sellel tööl end ammendanud ning mis salata, ka väsinud. Teades, et 2000. aastal lõpeb tööleping Põlva Haridusosakonnas, oli mul juba varem plaan ära minna ja mitte enam uuesti sinna kandideerida. Peagi kuulutati välja konkurss Räpina Kõrgema Aianduskooli direktori ametikohale, kuhu otsustasin kandideerida. Esialgu sõlmiti tööleping vaid üheks aastaks, sest kool oli väga hevas seisus ning siis tuli tõestada oma suutlikkust kooli juhtida. Tundus, et kaheldi, kas see üldse võimalik on. Otsustasin piltlikult öeldes „härjal sarvist haarata“. Nii see siis läks, et jäin Räpinasse neljateistkümneks aastaks.

Ütlesid, et sinu tulles oli kool hevas seisus, mida sa silmas pead?

Kool oli sõna otseses mõttes hääbumas. Koolis oli alla 100 statsionaarse osakonna õpilase, koos kaugõppijatega ca 250 õpilast, kuid töötajaid oli 128, majanduslikust seisust ei olnud mõtet rääkida. Abipersonal oli väga suur. Kulukas

oli ka koolile kuuluva poe ülalpidamine. Tuli üle vaadata tööjõuvajadus ning leida võimalikud lahendused, mis paraku ei olnud meeldivate killast.

Eurorahad hakkasid liikuma küll 2003. aastast, kuid meie kool kahjuks siis veel rahastust ei saanud. Esimese europrojekti kaasneva rahastuse saime 2005. aastal. Tasapisi hakkas kool liikuma ülesmäge. Suur osa selles on olnud ka majandusjuhatajatel Heiki Kullil ja Jano Narvikul, kellele olen väga tänulik.

Mis oli kõige raskem või keerulisem aianduskooli direktoriks olnud aastate jooksul?

Hm! Algas oli ikka väga raske, sest ei teadnud, kas kool jääb alles või mitte. Selge oli vaid see, et sellisel moel ei ole kool kuidagimoodi jätkusuutlik. Tuli kiiresti hakata leidma lahendusi ja võimalusi ka õpilaskonna suurendamiseks. Kiire turu-uuring viis selleni, et hakkasime tegelema biotehnoloogia eriala ettevalmistamisega. Põlvasse oli kavandatud uue ravimifirma ehitus, mis plaanide kohaselt vajas avamisjärgselt koheselt biotehnolooge, keda Eestis napis. Siin kujunes raskeimaks momentiks õppekava kinnitamine ja teatud

Heino Luiga

mõttes ka eriala vajaduse tõestamine, sest eelnev turu-uuring ei olnud piisava ulatusega. Probleem oli ka erialaõpetajate leidmisega. Vaatamata raskustele sai biotehnoloogia eriala küll avatud, kuid tööjõu nõudluse puudumise tõttu (täpsemalt, Põlvasse kavandatud ravimifirma jäi ehitamata) oli selle eriala kestvus lühike.

Aastaid on olnud murelapseks õppe-majand. Palju energiat on läinud sellele. Oluline on, et selle arenguprotsess oleks õppetegevust toetav ja edasiviiv.

Kas raskustest tulenevalt oli ka loobumismõtteid?

Ei! Ei olnud mitte kunagi. Mul on iga-vesti meeles endise HTMi kutsehariduse osakonna juhataja Mati Kase sõnad peale seda, kui kutsekoolide juhid kurtisid rahapuudust, mis takistab kooli majandamast ja edendamast: „Täismehed on pandud tööle selleks, et raha teenida ja raha hankida“. Olen seda silmas pidades ka tegutsenud.

Millest tundsid aianduskoolis töötades enim rõõmu?

Kui õiged inimesed said valitud õigesse ametisse ning asjad hakkasid edenema. Ka aianduskooli jätkusuutlikkusele väga olulisi ehitusobjekte on olnud üsna palju, need tulemused tekitasid hea tunde.

Sinu suurim saavutus aianduskooli direktorina?

Et Räpina Aianduskool jäi püsima ja on n-ö pildil ja jätkusuutlik. Minu eesmärgiks on olnud see, et saaks tegeleda kooli arendamisega, mitte tulekustutamisega.

Mäletan, et ühel koosistumisel enne aianduskoolist äraminekut rääkisid tulevikuplaane silmas pidades nn “vihmaussi projektist”. Mis on sellest saanud?

Oi, sellega sai tehtud üsna põhjalik eeltöö. Käisin ka ühes vihmaussikasvatases. Sain palju targemaks. Kui hakkasin seda majanduslikult kalkuleerima, siis selgus ka reaalsus: vihmausside poolt toodetud mulla hind ei erine eriti turbamulla hinnast. Tekkis küsimus,

kas Eestis on keegi nõus vihmausside poolt toodetud mulla eest maksuma kallimat hinda? Seega jäi see teema ärilise kalkultatsiooni taha. Teema on iseenesest väga huvitav. Teoorias sai asi selgeks tehtud, kuid selle tasuvus ei tundunud ahvatlevana.

Millega sa praegu tegeled?

Õnneks ei ole mul kunagi tegevustest puudu olnud. Palju hoolt ja aega vajab mu enda majapidamine ning jõudu-

mööda aitan kohalikku puiduettevõtet valvata. Tegevust jätkub nii mesilastega askeldades kui ka oma väikeses astelpajuistanduses.

Juubilar Heino Luiga soovis, et aianduskoolil läheks ikka jätkuvalt hästi ja õpilasi jätkuks! Oli tore taaskohtumine.

Eda Gross,
täienduskoolituse metoodik

Foto: K. Toom

Kodanikupäeva ühiskonnaõpetuse tund

26. novembril toimus ühiskonnaõpetuse tund natuke teistmoodi oludes. On üldtuntud fakt, et 26. novembril tähistatakse Eesti Vabariigi kodanikupäeva ja see toimub alates 1998. aastast. See tähtpäev on sisse seatud selleks, et teadvustada Eesti kodanikuks olemist ja tõsta selle väärtust elanike silmis. Selle päeva esiletõstmiseks ja tähtsustamiseks noorte jaoks toimus ühiskonnaõpetuse tund natuke teistmoodi oludes.

Räpina Aianduskooli tuli külla oma noorte programmiga Politseimuuseumi kohtulabor. Kohtulabori

Viimane osa programmist pidi kujutama endast surnu lahkamist ja tekitas kõige rohkem vastakaid tundeid.

tööd juhatas Mirko Kompus ja meie kooli õpilastest osalesid FL18-41-K, ME18-41-K ja ME20-41-K/42-K kursused. Peaaegu kahe tunni jooksul said õpilased tutvuda ja katsetada mitmeid erinevaid tegevusi. Nimetan tegevused toimumise järjekorras: 1) näpujälgede võtmine ja tuvastamine; 2) vereplekkide otsimine vana laua pealt ja nende tuvastamine; 3) südame ehitusega tutvumine ja seejärel südamele „operatsiooni“ tegemine; 4) silma ehi-

tusega tutvumine ja „operatsiooni“ tegemine; 5) DNA võtmine.

Sõrmejälgede võtmine toimus nii, et õpilased (ja ka õpetajad) tegid oma pöidla ja nimetissõrme mingi tumeda ainega kokku ja seejärel vajutasid sõrmejälje ette nähtud kohale spetsiaalse kaardi peal. Kaart tuli varustada isiklike andmetega ja kaardi võis igaüks endale jätta. Seejärel said õpilased oma ja sõprade näpujälgi erilise magnetpulbri abil pindadelt leida ja luubi abiga tuvastada.

Järgmiseks tegevuseks oli vere leidmine rohkete plekkidega kaetud kulunud laualt. See ülesanne tekitas õpilastes kõvasti elevust ja igaüks tahtis kindlasti ise leida vere jälgi. Hinge kinni hoides oodati tulemust, kas proov muutub pärast reaktiiviga töötlemist siniseks või mitte. Ainult verd sisaldavad proovid muutsid oma värvi ja õnnestunud proovi omanikud rõõmustasid siiralt selle üle.

Viimane osa programmist pidi kujutama endast surnu lahkamist ja tekitas

kõige rohkem vastakaid tundeid. Muuseumis on neil selleks eraldi tuba ja mannekeen, keda lahatakse. See tundub üsna hirmuäratav, aga samas ka väga põnev. Väljasõidul asendati see osa naturaalse seasüdame ja silma lahkamisega. Kõigile soovijatele jagati lõikelauad ja skalpellid ning loomulikult ka materjal lõikamiseks, antud juhul oli selleks seasilm. Kõik asjaosalised suhtusid oma töösse suure tõsidusega ja loodetavasti õpiti töö käigus selgeks ka silma ehitus. Südame lõikus toimus rühmatööna kahe eraldi laua peal, iga rühmaliige sai skalpelli käsitsemis- oskust katsetada. Nii mõnigi õpilane arvas, et järgmisena võiks minna arstiks õppima.

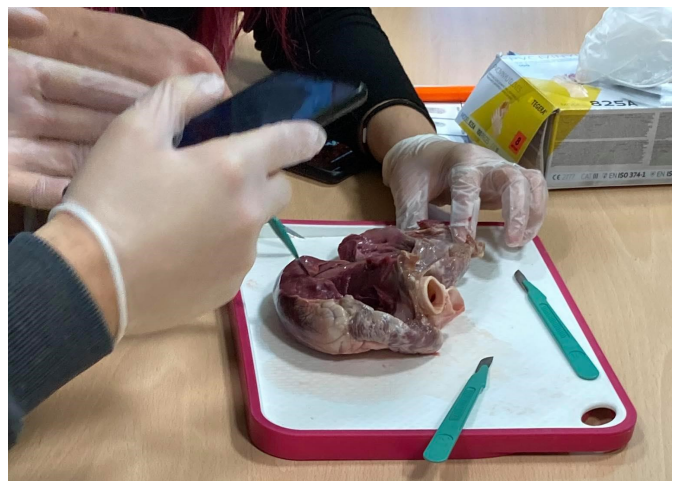
Õpilastelt tagasisidet küsides selgus, et üldiselt meeldis programm kõigile osalejatele. Noormeestele meeldis rohkem anatoomiline pool, kus sai skalpelliga tegutseda ja silmaehitust uurida, neidudele meeldisid rohkem kaks esimest tegevust. Ühes asjas oldi ühel nõul – oli huvitav ja põnev ning selliseid üritusi võiks rohkem olla.

Irma Samoldina, õpetaja

Fotod: L. Galkina

Näpujälgede tuvastamine

Südameoperatsioon

Aedniku detsember

Aedniku aasta hakkab lõppema. Nüüd on tal aega minna oma aeda imetlema. Samas saame olla kindlad, et kuigi lumevaip on katnud maa, siis aedniku hing rahus ei püsi. Tšehhi kirjanik Karel Čapek annab oma raamatus „Aedniku aasta“ meile selle kohta kinnitust.

Oeh, nüüd küll on kõik valmis! Senini ta kaevas, sonkis ja kobestas, tuhnis, väetas ja lupjas, rikastas pinnast turba, tuha ja nõega, pügas, külvas, istutas, paljundas, pani mugulaid maha ja võttis talveks nublaid üles, kastis ja niisutas, niitis muru, rohis, kattis lilli kuuseokstega või kuhjas käntsu-

Mis oleks, aednik, kui õige läheksid ja vaataksid esmakordselt oma aeda? Näe, see must, mis lumest välja vaatab, on purpurpunane tõrvalill, too kuiv tüügas on sinine kurekell, see kõrbenud lehtede tuustik on astilbe. Ja vaadake, seal see luuakonts on *Aster ericoides*, siin aga, kus pole midagi, on apelsinivärvi kullerkupp.

dele mulda peale. Seda kõike tegi ta veebruarist detsembrini ja alles nüüd, kui ta aed on lumevaiba all, meenub talle, et ta on midagi unustanud – aeda imetleda. Ent te ju teate, et tal polnud selleks mahti. Kui ta suvel ruttaski vaadata õitsvat emajuurt, pidi ta teel peatuma, et murust umbrohtu välja katkuda. Kui ta tahtis nautida öide lõõnud kukekannuste ilu, märkas ta, et neile tuleb kepid toeks panna. [--] Kui ta floksid õitsesid, kiskus ta orasheina välja, kui ta roosid õitsesid, vaatas ta, kust ta peab kuivanud oksad ära lõikama või jahukastet maha hõõruda. [--] Mis te tahate, kogu aeg on töödtegemist, kuidas sa saadki käsi tasku pista ja ainult niisama ringi vaadata, et kuidas välja näeb? Kuid nüüd, jumal tänatud, on kõik valmis. [--] Mis oleks, aednik, kui õige läheksid ja vaataksid esmakordselt oma aeda? Näe, see must, mis lumest välja vaatab, on purpurpunane tõrvalill, too kuiv tüügas on sinine kurekell, see kõrbenud lehtede tuustik on astilbe. Ja vaadake, seal see luuakonts on *Aster ericoides*, siin aga, kus pole midagi, on apelsinivärvi kullerkupp. [--] Prrr, küll on külm! Inimene ei saa isegi talvel oma aeda imetleda. Noh, hästi, kütke ahi soojaks. Jätame aia kerge lumevaiba alla magama. Hea on mõelda ka muudele asjadele: meil on laud täis läbilugemata raamatuid, asume nende kallale, meil on palju

muid kavatsusi ja muresid, hakkame siis nendest pihta. Ainult, kas me oleme kõik kuuseokstega korralikult kinni matnud? Kas panime tõlvililledele külalldaselt mulda peale, kas me ei unustanud katta tinajuurt? Ja kalmiale oleksime pidanud mõned oksad kaitseks

laotama. Kui nüüd külm asaleale liiga ei tee! Mis siis, kui aasia tulika sibulad ei lähegi kasvama? Sel juhul istutame nende asemele ... oot-oot ... Pidagem ja vaadake mõnest hinnakirjast järele. Nii jah, detsembris kehab aeda peamiselt ilmatu hulk aiandusala-seid katalooge. Aednik ise talvitub klaasi taga, köetud toas, maetud kuni kaelani mitte sugugi sõnniku

või kuuseokste, vaid aianduslaste hinnakirjade ja kataloogide, käsiraamatute ja brošüüride alla, millest ta loeb: 1) et kõige hinnalisemad, üllamad ja lausa möödapääsematud lilled on just need, mida tema aias senini pole; 2) et kõik, mis tal on, "on väga õrnad" ja "külmakartlikud", või et ta on istutanud ühele ja samale peenrle üksteise kõrvale lilled, "mis vajavad palju niiskust", ja lilled, "mida tuleb hoida niiskuse eest"; et neid, mis ta erilise hoolega istutas kõige parema päikese kätte, "nõuavad täieliku varju", või siis vastupidi; 3) et on olemas kolmsada seitsekümmend või veel rohkem

lilleliiki, mis "väärivad suurimat tähelepanu" ja mis "peaksid leiduma igas aias" või mis kujutavad endast igal juhul "täiesti uutset ja hämmastavat erivormi, mis ületab kaugelt kõik seniaretatud vormid". Kõik see rikub harilikult detsembris aedniku meeleolu. Ühest küljest hakkab tal hirm, et pakase või sula, liigse niiskuse või kuivuse, päikese rohkuse või päikese vähesuse tõttu ei tõuse ükski ta lilledest kevadel üles. Sellepärast murrab ta pead, mille-

Hea on mõelda ka muudele asjadele: meil on laud täis läbilugemata raamatuid, asume nende kallale, meil on palju muid kavatsusi ja muresid, hakkame siis nendest pihta.

Uus reaalsus – vaarikad detsembris

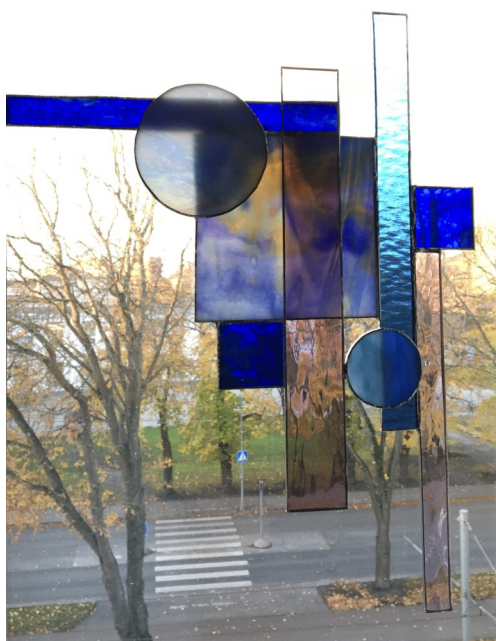
ga neid hirmsatest talvekahjustustest tekkivaid haavu ravid. Teisest küljest märkab ta, et kui kõik need õnnetused lähevadki temast mööda, siis pole tal aias peaaegu mitte ainsatki neist "kõige hinnalisematest, rikkalikult õitsevaist, täiesti uudseist ja ületamatuist" sortidest, mille nimesid ta just nüüdsama oli lugenud kuuekümnelt kataloogi veergudelt. [--]

Aednikul kuluks üksteist sajandit, et kõike seda katsetada, tundma õppida ja praktikas hinnata, mis talle kuulub. Odavamalt anda ei saa, kõige rohkem viis protsenti võin alla jätta, ja seda teie pärast, sest teil ei tarvitse ju kõike kasvatada, ehkki see tasuks end ära, ent te peate kiirustama ega tohi päevagi kaotada, kui tahate selle ajaga kõik joonde ajada, mida teilt nõutakse. Inimene peab alustatu lõpule viima. See on teie kohustus oma aia vastu. Retsepti ma selleks teile ei anna, te peate seda ise kogema ja selle ise välja töötama.

Liisi Kont, kutseõpetaja

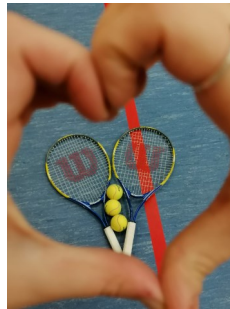
Vitraažiring piltides

Fotod: I. Kaeli

Tennisetrenn piltides

Fotod: A. Grinchenko

Aeg & Vaim
TEMPUS & SPIRITUS

Suur tänu kõigile, kes lehenumbri
ilmumisele kaasa aitasid.

Ajaleht ootab kaastöid kulli.nommistu@aianduskool.ee

Väljaandja Räpina Aianduskool, Aianduse 6, Räpina 64505

Toimetajad Külli Nõmmistu, Liisi Kont Küljendaja Valdur Truija

Detsembrikuu nali

Isa räägib Jukule muinasjuttu:

"Elasid kord kaks pörsakest..."

"Miks kaks?" küsib Juku. "Kolm peab olema!"

"No kuule, Juku, meil olid ju just jõulud!"